Opgesteld door: Niek van den Berg en Maurice de Greef (kennismakelaars Kennisrotonde)

Vraagsteller: onderwijskundige

Referentie: Kennisrotonde. (2019). *Welke kenmerken van de leeromgeving en aanpak in een Associate Degree opleiding dragen bij aan het studiesucces van studenten afkomstig uit het mbo?* (KR. 551) Den Haag: Kennisrotonde.

8 april 2019

Vraag

Welke kenmerken van de leeromgeving en van de (pedagogisch-didactische) aanpak van extended teams in een Associate Degree opleiding dragen bij aan het studiesucces van studenten afkomstig uit het mbo?

Kort antwoord

Pilots met samenwerking tussen mbo en hbo in Ad-opleidingen suggereren dat het contact tussen mbo- en hbo-docenten hen meer zicht geeft op elkaars opleidingen en hen aanzet tot aanpassingen in het programma en de aanpak van de Ad-opleidingen om een goede pedagogisch-didactische leeromgeving te bieden. De kenmerken van de opleidingen op dit vlak lijken belangrijker voor het studiesucces van studenten dan de locatie van de opleiding. Nader en actueel onderzoek hiernaar ontbreekt echter. Algemene doorstroomstudies bieden wel aanknopingspunten die in het verlengde liggen van de Ad-pilotervaringen.

Toelichting antwoord

Uit onderzoek naar de doorstroom van mbo naar hbo weten we dat mbo'ers relatief vaak uitvallen in het hbo. Zowel studentkenmerken als verschillen tussen mbo en hbo spelen hierbij een rol (SCP, 2016; Elffers, 2018). Interventies van mbo en hbo zoals proefstuderen, voorlichting, studieloopbaanbegeleiding en mentoring dragen zowel bij aan de doorstroom naar het hbo als aan het voorkomen van uitval (Kennisrotonde, 2016; Sneyers & Witte, 2016).

LAAN VAN NIEUW OOST INDIË 300 2593 CE DEN HAAG
POSTADRES POSTBUS 93461 2509 AL DEN HAAG
T 070 349 44 58 W WWW.KENNISROTONDE.NL

Ook associate degree (Ad) opleidingen – tweejarige hbo-opleidingen op niveau 5 – kunnen bijdragen aan succesvolle mbo-hbo-loopbanen. Ad-opleidingen zijn vooral bedoeld voor mbo'ers die (direct na hun opleiding of na werkervaring) een korte hbo-opleiding willen volgen (voltijd, deeltijd of duaal). De opleidingen sluiten aan op een vraag uit de arbeidsmarkt naar werknemers met een opleidingsniveau tussen mbo-niveau 4 en een hbo-bachelor. Ook kunnen studenten na een Ad-opleiding doorstromen naar een hbo-bachelor-opleiding. Overigens bestaat de instroom in Ad-opleidingen niet alleen uit afgestudeerden uit het mbo, maar ook uit afstromers uit het hbo en uit havisten.

Ad-opleidingen bieden studenten met een mbo 4 diploma dus in aanzet een relatief laagdrempelige toegang tot het hbo, in sectoren met een expliciete vraag uit de arbeidsmarkt. Hogescholen kunnen (onder de Wet Associate Degree die per 1 januari 2018 in werking is getreden en het convenant van Vereniging Hogescholen en MBO Raad (2018)) in een Ad-opleiding samenwerken met het mbo, waardoor een opleidingsteam uit zowel mbo- als hbo-docenten kan bestaan. Ook medewerkers uit de desbetreffende arbeidsmarktsector kunnen bij opleidingen betrokken zijn, bijvoorbeeld in een beroepenveldcommissie of als werkbegeleider.

Welke leeromgeving en aanpak van een dergelijk 'extended team' draagt nu optimaal bij aan het studiesucces van studenten? Onder studiesucces verstaan we het behalen van een Ad-diploma, bij voorkeur zonder vertraging, en doorstroom naar werk (op niveau 5) of naar een hbo-bachelor-opleiding. Pilots met de eerder al beoogde samenwerking tussen mbo en hbo in Ad-opleidingen geven aanwijzingen dat bekendheid bij docenten over elkaars opleidingen aanzetten geeft tot aanpassingen in het programma (denk aan doorlopende leerlijnen, praktijkgerichtheid) en de didactische aanpak (onder meer docent als coach) van de Ad-opleidingen. Dergelijke aanpassingen dragen bij aan een helder profiel van de opleiding en lijken belangrijker voor het studiesucces te zijn dan de locatie van de opleiding (in mbo- of hbo-omgeving). Mede door het stoppen van een deel van de pilots valt daar niet met zekerheid iets over te zeggen (Mulder, Westerhuis & Imandt, 2016).

Afgezien van het monitoronderzoek bij genoemde eerdere pilots is onderzoek in de context van Ad-opleidingen uitermate schaars. Zicht op curriculumkenmerken in relatie tot studiesucces ontbreekt daardoor. Aanknopingspunten blijven daardoor beperkt tot die uit meer algemene doorstroomstudies, die onder meer de volgende condities voor succesvolle doorstroom benoemen (Commissie Studiesucces, 2019; Elffers, 2018; Hebdon, 2015; In 't Veld, 2016; Mulder & Baay, 2015; Sneyers & Witte, 2016):

- een in het opleidingsteam gedragen en afgestemde missie en visie, als basis voor het bijbehorend curriculum en toetsplan,
- het hebben van hoge verwachtingen van studenten, met passende begeleiding en mentoring,
- extra aandacht voor de start van studenten in het hbo (bijv. met peercoaching),
- werken aan groepsbinding en
- aandacht voor academische vaardigheden en informatieverwerking in het curriculum.

-

Geraadpleegde bronnen

Elffers, L. (2018). *Toegankelijkheid van het hbo: van complex vraagstuk naar handreiking voor de praktijk.* Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam, Lectoraat Beroepsonderwijs.

Hebdon, S. (2015): Embedding support for students transitioning into higher education: Evaluation of a new model. *International Journal of Training Research*

Kennisrotonde. (2016). *Waar moet een succesvol traject gericht op de doorstroom mbo – hbo aan voldoen?* (KR.106). Den Haag: Kennisrotonde.

Commissie Studiesucces (2019). *Grip op Studiesucces. Adviesrapport Studiesucces.* Rotterdam: Hogeschool Rotterdam.

Mulder, J. & Baay, P. (2015). *Verbeteren van doorstroom in de beroepskolom. Lessen uit de regeling Innovatiearrangement. 's-Hertogenbosch*: ecbo.

Mulder, J., Westerhuis, A., Imandt, M. (2016). *Monitor Ad-ronde 4B; samenwerking mbo-hbo bij het opzetten van Associate degrees; een beproefd recept voor succes?* 's-Hertogenbosch/Amsterdam: ecbo/SEO.

Sneyers, E. & De Witte, K. (2016). *Doorstroom mbo-hbo en uitval in het hbo. Evidence-based aanbevelingen*. Den Bosch: ecbo.

SCP (2016). *Wikken en wegen in het hoger onderwijs*. Den Haag: SCP.

Vereniging Hogescholen en MBO Raad (2018). *Convenant Associate Degree*. Den Haag/ Woerden: VH/MBO Raad.

Veld, R. in 't (2016). *Zoeken naar de weg omhoog. Onderzoek studiesucces doorstroom MBO-HBO*. Rotterdam: Hogeschool Rotterdam.

Meer weten?

De eerste Ad-opleidingen ontstonden in 2006 en zijn na een aantal pilotrondes sinds 2013 vast in het hbo-stelsel opgenomen. Daarbij werd een goede samenwerking tussen mbo en hbo as voorwaarde voor succesvolle Ad-opleidingen benadrukt. Met de inwerkingtreding van de Wet Associate Degree per 1 januari 2018 is de Ad een zelfstandige opleiding geworden, los van de hbo-bacheloropleiding. Op initiatief van de Vereniging Hogescholen is het Landelijk Overlegplatform Associate degrees gerealiseerd. Ook de MBO Raad is in het Platform vertegenwoordigd.

Recent bracht het ROA een studie uit over omvang en rendement van ad-opleidingen. Dit laat zien dat het gat tussen mbo en hbo in zekere mate lijkt te worden gedicht, want afgestudeerden met een associate degree verdienen een salaris dat tussen het gemiddelde van mbo 4 en hbo-bachelor ligt.

Onderwijssector

Middelbaar beroepsonderwijs, hoger beroepsonderwijs

Trefwoorden

Leeromgeving, pedagogisch didactische aanpak, extended teams, associate degree, studiesucces